

Βιβλία από τους πάγκους

Από τους Κωνσταντίνο Μπούρα, Δημήτρη Δαλδάκη, Αλέξανδρο Στεργιόπουλο

■ Κωνσταντίνο Ρίτσου

Οι κήρες των λεόντων

ιστορικό μυθιστόρημα

εκδόσεις Παρουσία, σ. 554, € 25

Η ιατρός κυτταρολόγος, θηθοποιός, μεταφράστρια και σκηνοθέτρια Κωνσταντίνα Ρήγου γράφει ένα μυθιστόρημα, του οποίου το πρώτο υποκεφάλαιο του πρώτου κεφαλαίου και το τελευταίο (δέκατο) κεφάλαιο εκτυλίσσονται στη σύγχρονη Ολλανδία το σωτήριον έτος 2008. Αυτά τα δύο κεφάλαια είναι γραμμένα με την τεχνική τής πρωτοπρόσωπης αφήγησης. Στα ενδιάμεσα, οκτώ κεφάλαια, ένας άλλος τριτοπρόσωπος «παντογνώστης» αφηγητής μάς λέει (με μάλλον προφορικό τρόπο – και χωρίς εξεζητημένη «λογοτεχνικότητα») την ιστορία μιας οικογένειας δημοκρατικών μαχητών τού ιχού αιώνα, του Χρυσού αιώνα της Ολλανδίας, των αδελφών Ντε Βίτ. Ο μικρός Κορνέλις φυγαδεύεται στον Νέο Κόσμο, στην Αμερική, μετά τον μαρτυρικό θάνατο του πατέρα του, που κατηγορήθηκε ως μάγος. Στα 26 του χρόνια ο νεαρός γυρίζει στη χώρα του και ξαναπαίρνει το σπίτι που είχε σφετεριστεί στο συκοφάντης του πατέρα του, ο οποίος βρίσκει φρικτό θάνατο, με τη μεσολάβηση της Θείας Δίκης, όπως στον «Δον Ζουάν» του Μολιέρου. Η μητέρα του, μάλιστα, φτάνει στο απόγειο της χριστιανικής αγάπης, αφού τολμά να συγχωρήσει τον παιδικό φίλο και δήμιο του άντρα της, και να περιθάλψει – μετά τον θάνατο του – τη χήρα και τα ορφανά του, ερχόμενη σε σύγκρουση με τον βίαιο και μέθυσο πατέρα του, που κατέστρεψε τον γιο του και προσπάθησε να σπιλώσει το όνομα του άντρα της... Κι όλα αυτά η καλή συγγράφεας μάς τα περιγράφει με την κυνηγατογραφική γοργότητα ενός σεναριογράφου του Χόλιγουντ, αφού τα διαλογικά μέρη υπερτερούν κατά πολύ των αφηγηματικών, που περιορίζονται στις ελάχιστες δυνατές πληροφορίες τις οποίες χρειάζεται ο αναγνώστης για να βυθιστεί στην οργιαστική πλοκή. Είναι δηλαδή οι σύντομες περιγραφές της κάτι σαν σκηνικές οδηγίες σε ένα πολυπρόσωπο θεατρικό έργο. Αυτό θα μπορούσε να ξενίσει τον αμύητο μυθιστοριοφάγο που δεν είναι εξοικειωμένος με την ανάγνωση θεατρικών έργων ή σεναρίων, αφού δεν έχει τον απαιτούμενο χρόνο να «μπει μέσα στο κάδρο» και να «ταυτιστεί» με τη ηρωικά πρόσωπα. Παρά τη μικρή αυτή επιφύλαξή μου, το μυθιστόρημα διαβάζεται απνευστή. Στο τέλος, στη σελ. 542, η γυναικεία αφηγηματική φωνή (που δεν πρέπει να ταυτιστεί απαραιτήτως με τη συγγραφέα) «αποκαλύπτει» στον

αναγνώστη ότι η ιστορία του Κορνέλις ντε Βίτ που μας διηγείται, δεν είναι αποτέλεσμα μόνο μελέτης, αφού την «ξέρει από πρώτο χέρι», δεδομένου ότι αυτή ήταν μία από τις προηγούμενες ενσαρκώσεις της, την οποία θυμήθηκε, κατόπιν πνευματικής αφυπνίσεως, που επήλθε μετά την κατάποση αγιασμένου νερού από την Κρήτη της Μνημοσύνης, που αναφέρεται στα ορφικά κείμενα.

■ Ελένη Σαραντίτη
η θυσία

ιστορικό μυθιστόρημα

εκδόσεις Πατάκη, σ. 384, € 19

Η Ελένη Σαραντίτη δικαίως βραβεύτηκε – πολλάκις και πλειστάκις – για τα παιδικά λογοτεχνικά βιβλία της. Είναι μαστόρισσα της γλώσσας, έχει κατακτήσει ένα απολύτως διακριτό λογοτεχνικό ύφος (σημαντική επίτευξη στη φρενιτική, «βιαστική» εποχή που ζούμε), η ιδιόλεκτός της διακρίνεται από υψηλή επιστημονικότητα και μια ανεπιτήδευτη λογοτεχνικότητα (επιτέλους, μια πεζογράφος που ενσωματώνει με «φυσικό» τρόπο στον γραπτό της λόγο σπάνιες ελληνικές λέξεις χωρίς να προκαλεί το γλωσσικό αισθητήριο του αναγνώστη). Αξίζει λοιπόν την τιμή να βλέπει κείμενα της στο «Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων» της Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, στα «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» της Α' Γυμνασίου και στα «Νέα Ελληνικά» των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων. Στο ιστορικό μυθιστόρημα με τον λακωνικό τίτλο «η θυσία» μιλάει σε πρώτο πρόσωπο ο μυθικός βασιλιάς των Λακεδαιμονίων, ο Λεωνίδας, και αναθυμάται – επικαλούμενος τη Μνημοσύνη – τη ζωή του. Ρομαντικός μονόλιος χωρίς ακραίες δραματοποιήσεις και μεγάλες μελοδραματικές διακυμάνσεις. Ο λόγος κυλάει αβίαστα σαν το νερό του Ευρώτα, μια μέρα ανοιξιάτικη που παρασέρνει λεμονανθούς και ευωδιαστά ροδοπέταλα. Κι έτοι όπως περνάει η ζωή σαν κινηματογραφική ταινία μπροστά στα μάτια του μελλοθάνατου σπαρτιάτη ηγεμόνα, ξεναγούμαστε κι εμείς σ' εκείνην τη μακρινή (και ωραιοποιημένη από την «αισιοδοξία της ανάμνησης») εποχή. Η λέξη «αγάπη», με το ειδικό βάρος που έχει αποκτήσει στον ελληνοχριστιανικό κόσμο, επανέρχεται συχνά, ως leit-motiv και λέξη-κλειδί, σ' αυτό το πολυποίκιλο μονοφωνικό αφήγημα, φανερώνοντας τις ιδεαλιστικές προθέσεις τής πεζογράφου, και τις εξιδανικευτικές τάσεις της. Άλλα, Απόλλων, τι λέω ο αφελέστατος; Έλευθερώθηκε ποτέ κανείς απ' την αγάπη; Η αγάπη κυκλοφορεί στον χρόνο αενάως· ακόμα και αν εμείς έχουμε

τελειώσει με τα γήινα, εκείνη υπάρχει. Σαν το στοιχείο περιφέρεται στους ανίδωτους ορίζοντες. Εσύ γνωρίζεις. Πολύ καλά μάλιστα... Και με όλο μου τον σεβασμό, την αξιώση την αγάπη και εγώ ο ταπεινός. Επαίρομαι ίσως Κάρνειε, γεγονός διόλου συγγνωστό και εντελώς ξένο στην ιδιότητα του βασιλέα και δη του Λακεδαιμονίου βασιλέα (σ. 13). Οι σημειώσεις αποτελούν ένα δεύτερο κείμενο, χάρη στο οποίο εμπλουτίζεται η αρχαιογνωσία του αναγνώστη όσον αφορά τα ήθη, τα έθιμα και την ιστορία τής Αρχαίας Σπάρτης (στη σειρά «Ιστορία του αρχαίου κόσμου» των εκδόσεων Πατάκη, που διευθύνει ο Νίκος Μπιργάλιας, κυκλοφορούν σημαντικά σχετικά μελετήματα). Ως ερευνήτρια που σέβεται τον εαυτό της, η Σαραντίτη θεωρεί σκόπιμο να παραθέσει – στο τέλος του βιβλίου – τις πηγές της.

K.B.M.

★ ★ ★

■ J. Sydney Jones
Ο κενός καθρέφτης
μτφρ.: Αγορίτσα Μπακοδήμου
εκδ. Μοντέρνοι Καιροί,
σ. 351, € 16,90
Ιστορικό θρίλερ στην Βιέννη το καλοκαίρι του 1898: Τους τελευταίους μήνες έχουν σημειωθεί

τέσσερις διαδοχικοί φόνοι με πρωτοφανή αγριότητα. Σε όλους παρατηρείται το ίδιο τελετουργικό. Ο λαιμός των θυμάτων είναι σπασμένος, η μύτη κομμένη με μια μαχαιριά και τα πτώματα εγκαταλειμμένα στο πάρκο αναψυχής Πράτερ. Ο πέμπτος φόνος στρέφει τις υποψίες στον ζωγράφο Κλιμτ επειδή η κοπέλα που βρίσκεται δολοφονημένη είχε ποζάρει για τον ζωγράφο την ημέρα του θανάτου της. Ο συγγραφέας, καλός γνώστης της Βιέννης και των προσώπων της, πλέκει γρήγορα την ιστορία των φόνων με τον μυστηριώδη θάνατο του πρίγκιπα Ροδόλφου και της ερωμένης του. Στη σειρά του «Φόνος στη Βιέννη» και του «Ρέκβιεμ στη Βιέννη», η εγκατάσταση της αυστριακής πρωτεύουσας στα αγαπημένα σκηνικά ιστορικού μυστηρίου.

■ Hans-Magnus Enzensberger
*Xámerostai, ή, Περί ιδιορρυθμίας**Μια γερμανική ιστορία*

μτφρ.: Κώστας Κοσμάς

εκδ. Καστανιώτη, σ. 317, € 18,90

Ο Κουρτ φον Χάμεροσταιν ήταν αρχηγός του γερμανικού στρατού την εποχή που ο Χίτλερ καταλάμβανε την εξουσία. Από νωρίς έδειξε την αντιπάθεια που έτρεφε για το ναζιστικό καθεστώς και, σαν αυτή

του η αντίδραση να κύλησε και στην υπόλοιπη οικογένεια, είδε τις κόρες του να συνεργάζονται με τη σοβιετική κατασκοπία και τους γιους του να συμμετέχουν ενεργά στην απόπειρα δολοφονίας του Χίτλερ το 1944. Στο βιβλίο αυτό χαράσσεται μια «υποδειγματική γερμανική ιστορία κατά τα τελευταία σημεία της γερμανοεβραϊκής συμβίωσης». Οι διαδρομές που ακολούθησαν τα μέλη της «υποδειγματικής» οικογένειας φον Χάμεροσταιν και οι κοινωνικο-πολιτικές θέσεις που διάλεξαν χρησιμεύουν ως πυρήνες παρούσιασης και ανάλυσης της ναζιστικής ανόδου. Με αμείωτο το ενδιαφέρον παρακολουθούμε το ντοκουμέντο, κείμενο που ο συγγραφέας χαρακτηρίζει φωτογραφικό λεύκωμα.

■ Αγγελική Δ. Σμυρλή

Αναφορά στον Νικόλαο Θησέα

εκδόσεις Κέδρος, σ. 529, € 22

Ο Νικόλαος Θησέας, αγωνιστής στην ελληνική Επανάσταση, ήταν και οργανωτής ενός κινήματος εξέγερσης στην Κύπρο το 1833 κατά των Τούρκων. Οι τελευταίοι καπηλίγουν σχετικά εύκολα την προσάθειά του και εκείνος με τη βοήθεια του Λαμπρίνου καταφεύγει στην Ελλάδα και αργότερα διορίζε-